प्रयत्नेन मद्यं नित्यं विवर्जयेत्। पीत्वा पतति कर्मभ्यस्तस्मात्पापो द्विजोत्तमः। भक्षयित्वाप्यभक्ष्याणि पीत्वामेयान्यपि द्विजः। नाधिकारी भवेत्तावद्यावत्तन्न जहात्यधः। तस्मात् परिहरेन्नित्यमभक्ष्याणि प्रयत्नतः। अमेयानि च विप्रो वै पीत्वा तद्याति रौरवम्। कूर्म पु० १६ अ०। "द्विजस्य पूजादौ मद्यदानविध्यनुकल्प विधेयो यथा। "मदिरां पृथतो दद्यात् अन्यत् पानन्तु कामतः। अवश्यं विहितं यत्र मद्यं तत्र द्विजः पुनः। नारिकेलजलं कांस्ये ताम्रे च विहलेन्मधु। नापद्यपि द्विजो मद्यं कदाचित् विहलेदपि। ऋते, पुष्पासवाद्युक्तात् व्यञ्जनाद्वा विशेषतः। राजपुत्रस्तथा मन्त्री सचिवः सौप्तिकादयः। दद्युर्नरबलिं भूप सम्प्राप्ता विभवाय च। भूपालानुमते मद्यं ददत् पापमवाप्नुयात्" कालिका पु० ६६ अ०। अथ ब्राह्मणस्य मद्यपाननिषेधकशुक्रवाक्यो यथा "वैशम्पायन उवाच। सुरापानादहमनां प्राप्य विद्वान् संज्ञानाशं प्राप्य चैवातिघोरम्। दृष्ट्वा कचस्यापि तथाभिरूपं पीतं तया सुरया मोहितेन। समन्युरुत्थाय महानुभावस्तदोशना विप्रहितं चिकीर्षुः। काव्यः स्वयं वाक्यमिदं जगाद सुराणां प्रति वै जातमन्युः। यो ब्राह्मणोऽद्यप्रभृतीह कश्चित् मोहात् सुरां यास्यति मन्दबुद्धिः। अपेतधर्मो ब्रह्महा चैव स स्यादस्मिँल्लोके गर्हितः स्यात् परे च। मया चेमां विप्रधर्मोक्तसीमां मर्यादां वै स्थापितां सर्वलोके। सन्तो विप्राः शुश्रुवांसो गुरूणां देवाश्चोक्तां शोपश्रुवन्तु सर्वे" भा० आ० ७६ अ०। "नारिकेलस्य खार्जूरं पानसस्य तथैव च। ऐक्षवं मधुकं टाङ्कं तालस्यैव च माक्षिकम्। द्राक्षन्तु दशमं प्रोक्तं गौडं चैकादशं स्मृतम्। पैष्टन्तु द्वादशं प्रोक्तं सर्वेषामधमं स्मृतम्। मध्यमं मधुजं गौडं श्रेष्ठश्चोत्तममिष्यते। एतत् द्वादशकं मद्यं न पातव्यं द्विजैः क्वचित्। क्षत्रियादिः विवेत् सर्वं पैष्टीमेकन्तु वर्जयेत्। सुरां पीत्वा द्विजो मोहात् कामात् तक्रादिभिश्रिताम्। तैवार्षिकं व्रतं कुर्यादीषन्मिश्रे तु वार्षिकम्। तक्रादिभिश्रितां किञ्चित् सुरां पीत्वा ह्यकामतः। कृच्छ्राद्दपाद्यतश्चर्य्य पुनः संस्कारमर्हति। सुखप्रवेशमात्रे तु प्रायश्चित्तार्द्धमाचरेत्। अनुपनीतो देवेशि! व्रतं तैवार्षिकं चरेत्। चतुर्थकालाहारी स्याद् ब्रह्मचर्य्यमथापि वा। आपस्तम्बे व्रतं वा प्राणायामं विनिर्दिशेत्। शुक्रस्य च विशेषेण अतिकृच्छ्रद्वयं चरेत्। अज्ञातिसाधिते तक्रिन् तदर्द्धं व्रतमाचरेत्। पैष्टीपाने ब्राह्मणस्य मरणान्तिकमुच्यते। माध्वीगौडीसुरापाने द्वादशाब्दं विधीयते। इतरेषान्तु पानेन शुद्धिश्चान्द्रायणेन तु। राजन्यवैश्ययोश्चापि गौडी माध्वी न भक्षते। मोहात् ज्ञानेन वैश्यस्य पीत्वा कृच्छ्रद्वयं चरेत्। शूद्रोऽपि गौडीं पैष्टीञ्च न पिबेद्दीनसंज्ञताम्। कामात् पीत्वा सुरां विप्रो मरणान्तिकमाचरेत्। चरेच्चान्द्रायणं ज्ञानात् क्षत्रियो वैश्य एव च। पैष्टीपाने तु शूद्रस्य प्राजापत्यं विनिर्दिशेत्। ज्ञानादभ्यासयोगे तु चान्द्रायणमयं कृतम्। नारिकेलं तथा ज्ञानाद्विप्रश्चान्द्रायणेन तु। क्षत्रियश्चैव वैश्यश्च प्राणायामेन शुध्यति। अपक्वं पानसञ्चैव आम्रञ्च बदरं तथा। स्थापयित्वा घटे नित्यं दद्यादामपयः पलम्। तैलोक्यविजयाञ्चैव मातुलुङ्गं तथैव च। समेऽहनि ततो दद्यात् सन्धानात् सन्धमीरितम्। दधि मधु घृतञ्चापि माक्षिकं तिक्तकं तथा। अनुपाने तु देवेशि! द्राक्षमद्यं सुनिश्चितम्। विड्ङ्गं माधवी मूलं समभागेन योजितम्। मधुना सह संस्थाप्य श्रेष्ठपाकं समाचरेत्। पिप्पलीचवकं दत्त्वा मधुना मद्यमीरितम्। पानसं पक्वखर्जूरमार्द्रं सोमकतारसम्। पक्वीकृताम्लिकसन्धानात् खार्जूरं मद्यमीरितम्। पक्वताडं दलिमाकं बकुमञ्च तथैव च। एतैरेव सुसन्धानात् ताडमद्यं प्रकीर्त्तितम्। इक्षुदण्डं मरीचञ्च बदरञ्च तथा दधि। श्रेष्ठे तु सर्वं दत्त्वा इक्षुमद्यं प्रकीर्त्तितम्। नवं मधु तथा बिल्वं पक्वं शर्करया सह। सन्धानाज्जायते मद्यं माध्वीकं भरतो रसम्। शतावरी टङ्कमूलं कच्छवं पद्ममेव च। मधुना सह सन्धानात् टङ्कमाध्वीकमीरितम्। माकूरमूलं वटरी शर्करा च तथैव च। एषामेकत्र सन्धानात् मैरेयं मद्यमीरितम्। इन्द्रजिह्वा पक्वाली नारिकेलजलन्तथा। कदलीफलसन्धानान्मद्यं तन्नारिकेलजम्। दधि तैलोक्यविजया तथैव च करीरका। गुडेन सह सन्धानात् गौडीमद्यं प्रकीर्त्तितम्। शस्त्रलोमर्द्दविद्राक्षतण्डुलदशसमन्वितम्। वस्त्रौ सन्तापयेत् किञ्चित् स्थापयित्वा दिनद्वयम्। शोषेऽहनि तु संप्राप्ते जीवनं तत्र निक्षिपेत्। इङ्गुदेर मरीचञ्च मातुलुङ्गं तथैव च। एतेषामेव सन्धानात् पैष्टीमद्यं प्रकीर्त्तितम्" मतस्यसूक्ते १६पटले। "सिद्धमन्त्रो भवेद्वीरो नवीरो मद्यपानतः। कलौ तु भारते वर्षे लोका